

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 2 (4)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali 2-son 2026 yil*

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

2

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Аслонов С.М., Амиджанова М.М. Развитие бизнес-идей (стартапов) предпринимательской деятельности в Республике Таджикистан.....	7
Умаров И.Ю. Современные тенденции инновационного развития пищевой промышленности Узбекистана.....	13
Akbaraliyeva D., Mirzamahmudova M. Bank tizimi tarixi va rivojlanishi.....	16
Mamajonova N.A. Qurilish korxonalarida innovatsion boshqaruv faoliyati samaradorligini baholash ko‘rsatkichlari arxitekturasi.....	22
Ahmadkulov D.R., Xamrayev O.Y., Khattobov U.B. Kriptovalyutaga soliq solishda jahon tajirabasi va muammolar.....	25
Toshpulatov A.M. Qurilish materiallari sanoati korxonalarining ishlab chiqarish hajmini baholash usullari.....	30
Bahromov Sh.F. Jahonda to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarning (TXXI) iqtisodiy rivojlanish bilan bog‘liqligini tahlili.....	34
Kalmuratov B., Izzetov B., Yusupova J., Shamuratova A. Calculation in econometric models of human capital financing in innovation management in Uzbekistan.....	39
Sultonov B.M. Oilaviy korxonalar faoliyatini boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmiga ta‘sir etuvchi omillar va ularni baholash asoslari.....	43
Юсупов М.Х. Фарғона вилояти маҳаллаларида ижтимоий омилларнинг иқтисодий барқарорликка таъсири: демография, гендер ва миграция таҳлили.....	47
Жаббаров К.Й., Жалолов И.Х., Эркинов М.Д. Молиявий ҳисобот тизимининг моҳияти ва шаклланиш бошқичлари.....	57
Гулямова Н.Х. Саноат корхоналарини инновацион ривожланиши ва миллий иқтисодиёт ўсиши.....	61
Arziboyeva R.S. Banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini takomillashtirish.....	64
To‘raboyev Q.Q. Raqamli iqtisodiyot sharoitida mamlakatimizda soliq tizimini modernizatsiya qilish va sun‘iy intellekt hamda Big Data yordamida nazorat.....	67
Tojiboyev I.I. Raqamli biznes va elektron tijoratni soliqqa tortishning dolzarb masalalari va yechimlari.....	70
Xolmirzayev I.O. Kichik biznes va tadbirkorlik subyektlari faoliyatining rivojlantirishning iqtisodiy yo‘llari.....	74
Saidova M.J. Sanoat tarmoqlari transformatsiyasi sharoitida texnologik eskirish va modernizatsiya muammolari.....	79
Usmonova N.A. Andijon viloyatida kichik korxonalar faoliyat samaradorligiga ta‘sir etuvchi omillarni statistik va ekonometrik tahlil qilish.....	83
Xaydarov M.T., Jannazarova G.K. Bozor infrastrukturasi va uning rivojlanish istiqbollari.....	87
Худайназарова Д.Г. Фармацевтика корхоналарида харажатларга доир ахборотларни бухгалтерия ҳисоботларида очиб бериш тартибини такомиллаштириш.....	93
Madaminov A.M. O‘zbekistonda sanoat tarmoqlari faoliyatida oziq-ovqat sanoati rivojlantirish istiqbollari.....	99
Zufarova G.A. Kambag‘al va ishsiz fuqarolarni tadbirkorlikka jalb qilish masalalari.....	103
Ergashev I.I. Kichik korxonalar investitsiyaviy jozibadorligini samarali boshqarishda jahon amaliyoti tajribasi.....	106
Sativaldiyeva G.X. Ijara munosabatlarini mohiyati, ahamiyati va tasniflanishi.....	110
Kamilova A.N. Sanoat korxonalarida mehnat unumdorligini oshirishda mehnatni normalashtirish tizimining o‘rni va ahamiyati.....	115
Базарова Г.Г. Занятость населения в Узбекистане – теоретико-методологические основы анализа и практические механизмы решения проблем.....	119
Turabov B.T. Byudjet taqchilligi va xalqaro moliyaviy oqimlarning ta‘siri.....	125
Xamzaev A.N. Mamlakatimizda kapital bozorini rivojlantirish yo‘llari.....	131
Xamzaev A.N., Mirzajonov M. Mamlakatimizdagi xususiy korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish yo‘llari.....	136

Raximova L.Sh. Innovatsion iqtisodiyot sharoitida ayollar tadbirkorligining roli va uning turmush farovonligiga ta'siri.....	141
Nosirov S.N. ESG tamoyillarini joriy etish orqali sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini oshirish mexanizmlari.....	146
Maxkamov X.M. Tijorat banklarida muammoli kreditlar ulushini kamaytirishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish.....	150
Hamrakulova M.F. Sanoat korxonalarida innovatsion boshqaruv mexanizmlarining mahsulot sifati va bozor raqobatbardoshligiga ta'siri.....	153
Mirzayeva L.S. O'zbekiston qimmatli qog'ozlar bozoridagi aksiyalar likvidligini oshirish yo'llari.....	157
Очилов Ж.Ж. Инновацион ривожланишда кичик бизнес фаолияти экотизимининг роли..	160
Usubjonov Z.V. Qurilish materiallari bozori mohiyati va uning xususiyatlari.....	165
Bekmurodov N.X. Hududiy iqtisodiy rivojlanishning nazariy asoslari va konsepsiyalari.....	170
Yusupova M.B. Zamonaviy boshqaruv tizimi va strategik boshqaruv hisobi.....	175
Xudayberdiyev O.A. Globallashuv sharoitida elektron tijorat orqali tadbirkorlik subyektlarining xalqaro savdo munosabatlarini rivojlantirish mexanizmlari.....	179
Bo'stonova N.A. Andijon viloyatida kichik biznes subyektlarining salohiyatini tahlili.....	187
Bo'stonova N.A., Nematjonova R.D. O'zbekistonda aholining daromadlari va iste'mol xarajatlarining biznes rivojlanishiga ta'siri.....	192
Hamidova Sh.O. Sanoat korxonalarida mehnatni tashkil etish va boshqarish samaradorligi tahlili.	196
Abdullayeva Z.S. Maxsus iqtisodiy zonalar faoliyatining ijtimoiy va institutsional samaradorligi.	199
Duvshatova N.K. Hududlararo iqtisodiy nomutanosiblikni tartibga solishda investitsion yondashuvlarning samaradorligi.....	203
Усманова А.Б. Цифровая составляющая устойчивого развития региональной туристской системы (на примере Бухарской области).....	207
Qidirniyozov A.Sh. Uy-joy qurilishida kapital qo'yilmalar hajmi va yakuniy natijalar o'rtasidagi bog'liqlikni ekonometrik modellashtirish.....	213
Dexkanova Sh.K. Aylanma iqtisodiyotning barqaror rivojlanishdagi ro'li.....	217
Gulimboyev S.I., Rejapov X.X. Aholining farovonligini ta'minlashda ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning o'rni.....	221
Mamatov B.S. O'zbekistonning investitsion imkoniyatlari: asosiy tendensiya va natijalar.....	226
Kamoldinova N.A. Ayollar tadbirkorligini rivojlantirish – ular bandligini ta'minlashning asosi.	231
Aminboyev J.O. Amortizatsiya hisobida foydali xizmat muddatini aniqlash: nazariy va amaliy yondashuvlar.....	235
Maxramova N.Y. Strategik menejmentda kadriyatlar zanjiri: raqobatbardoshlikni oshirishning konseptual asoslari.....	241
Usmanova S.S. Innovative development of the pharmaceutical industry.....	245
Faxriddinova N.N. Yashil tadbirkorlik va uning iqtisodiyotdagi o'rni.....	250
Захирова Г. Тиббий туризм хизматлари бозори ривожланишининг хориж тажрибаси.....	254
Абдуллоев А.Ж. Барқарор ривожланиш стратегияси асосида минтақавий саноатлашувни амалга оширишнинг хорижий мамлакатлар амалиёти.....	258
Sharapova N.K. Hududlarni barqaror rivojlantirish dasturlarini xalqaro standartlar tizimiga moslashtirish imkoniyatlari.....	264
Rahmatullayeva D.O. Demografik omillar va bandlik samaradorligi o'rtasidagi munosabatlar..	272

**BANKLARDA ASOSIY VOSITALAR VA MABLAG‘LAR HISOBINI
TAKOMILLASHTIRISH**

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧЕТА ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ И ФОНДОВ В БАНКАХ

IMPROVING THE ACCOUNTING OF FIXED ASSETS AND FUNDS IN BANKS

Arziboyeva Ravzaxon Sattarovna

Andijon davlat texnika instituti “Buxgalteriya hisobi” kafedrasida katta o‘qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini takomillashtirish masalalari o‘rganiladi. Elektron buxgalteriya tizimlari, avtomatlashtirilgan hisobotlar va raqamli texnologiyalar yordamida asosiy vositalar va mablag‘lardan foydalanish samaradorligini oshirish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Maqolada shuningdek, zamonaviy uslub va vositalar orqali moliyaviy nazoratni kuchaytirish va hisobni aniqlik bilan yuritish usullari ham ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: Asosiy vositalar, mablag‘lar, bank hisoboti, avtomatlashtirish, moliyaviy nazorat.

В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования учета основных средств и фондов в банках. Анализируются возможности повышения эффективности использования активов и фондов с помощью электронных бухгалтерских систем, автоматизированной отчетности и цифровых технологий. Также рассматриваются методы укрепления финансового контроля и ведения точного учета с использованием современных подходов и инструментов.

Ключевые слова: Основные средства, фонды, банковский учет, автоматизация, финансовый контроль

This article examines the improvement of accounting for fixed assets and funds in banks. It analyzes opportunities to enhance the efficiency of asset and fund utilization through electronic accounting systems, automated reporting, and digital technologies. The study also discusses methods for strengthening financial control and maintaining accurate accounting using modern approaches and tools.

Keywords: Fixed assets, funds, bank accounting, automation, financial control.

Banklarda asosiy vositalar va mablag‘larning samarali hisobini yuritish moliyaviy barqarorlik va samaradorlikni ta‘minlashda muhim omil hisoblanadi. Asosiy vositalar – bu bankning uzoq muddatli aktivlari bo‘lib, ular moliyaviy faoliyatni ta‘minlash va bank xizmatlarini ko‘rsatishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Mablag‘lar esa bankning operatsion va investitsion faoliyatini moliyalashtirish manbai hisoblanadi [1].

An‘anaviy hisob tizimlarida asosiy vositalar va mablag‘lar bo‘yicha hisob-kitoblar qo‘lda yuritilganligi sababli xatoliklar, kechikishlar va moliyaviy hisobotlarning noto‘g‘riligi yuzaga kelgan. Hozirgi kunda elektron buxgalteriya tizimlari va avtomatlashtirilgan hisobotlarni qo‘llash hisobni aniq va tezkor yuritishga imkon beradi. Shu bilan birga, zamonaviy moliyaviy nazorat vositalari asosiy vositalar va mablag‘larning harakatini real vaqt rejimida kuzatishga yordam beradi, bu esa bankning ichki va tashqi moliyaviy nazoratini kuchaytiradi.

Shuningdek, asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini takomillashtirish bankning moliyaviy barqarorligini oshirish, resurslardan samarali foydalanishni ta‘minlash va moliyaviy hisobotlarning aniqligini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu sababli, zamonaviy texnologiyalar va elektron buxgalteriya tizimlarining bank hisobidagi rolini chuqur o‘rganish dolzarb ahamiyatga ega.

Karimov A. va Tursunov S.ning qarashlariga ko‘ra, banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini to‘g‘ri tashkil etish moliyaviy barqarorlikni ta‘minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ularning “Banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini takomillashtirish amaliyoti” nomli ilmiy maqolasida asosiy vositalarning dastlabki baholanishi, amortizatsiya hisoblash tartibi hamda ularning moliyaviy hisobotlarda aks ettirilishidagi muammolar atroflicha tahlil qilingan [2]. Mualliflar mavjud kamchiliklarni bartaraf etishda avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlarining ahamiyatini alohida ta‘kidlaydilar.

Ismoilov B.ning “Tijorat banklarida moliyaviy resurslar hisobi va nazorati” asarida aytilishicha, bank mablag‘lari hisobining aniqligi va shaffofligi bankning ichki moliyaviy nazorat tizimi samaradorligiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi [3]. Muallif bank mablag‘lari harakatini real vaqt rejimida monitoring qilish imkonini beruvchi raqamli texnologiyalarni joriy etish zarurligini ilmiy jihatdan asoslab beradi.

Shuningdek, Abdullayev R. o‘zining “Bank buxgalteriya hisobida asosiy vositalar va ularning tahlili” nomli tadqiqotida asosiy vositalardan foydalanish samaradorligini oshirishda hisob va tahlilning o‘zaro uzviy bog‘liqligiga e‘tibor qaratadi. Uning fikricha, asosiy vositalar hisobini takomillashtirish bank aktivlaridan oqilona foydalanish va moliyaviy natijalarni yaxshilashga xizmat qiladi [4].

Xorijiy adabiyotlarda ham mazkur masala dolzarb hisoblanadi. Thomas J.ning ilmiy ishlarida banklarda asosiy vositalar hisobi xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) asosida yuritilishi zarurligi ta‘kidlanadi. Muallifning fikricha, zamonaviy raqamli buxgalteriya tizimlari asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini aniqlik bilan yuritish imkonini beradi hamda moliyaviy hisobotlar ishonchliligini oshiradi [5].

Umuman olganda, tahlil qilingan adabiyotlar banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini takomillashtirish masalasi nazariy va amaliy jihatdan yetarlicha o‘rganilganini ko‘rsatadi. Biroq raqamli texnologiyalarni chuqur joriy etish va avtomatlashtirilgan hisob tizimlaridan foydalanish masalalari hanuz dolzarb bo‘lib qolmoqda.

Mazkur tadqiqotda banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini takomillashtirish masalalarini o‘rganishda tizimli va kompleks yondashuv qo‘llanildi. Tadqiqot jarayonida ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, taqqoslash, umumlashtirish va mantiqiy xulosa chiqarish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, bank buxgalteriya hisobida asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini yuritish amaliyoti o‘rganilib, mavjud muammolar aniqlashtirildi.

Avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlarining hisob jarayoniga ta‘siri tahlil qilindi va ularning samaradorligini oshirish imkoniyatlari baholandi. Olingan natijalar asosida ilmiy xulosalar va amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobining samarali tashkil etilishi moliyaviy barqarorlik, aktivlardan oqilona foydalanish hamda hisobotlarning ishonchliligini ta‘minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, an‘anaviy (qo‘lda yuritiladigan) buxgalteriya tizimlarida asosiy vositalar harakati, amortizatsiya hisoblash va mablag‘lar oqimini nazorat qilish jarayonlarida sezilarli kamchiliklar mavjud [6]. Jumladan, hujjat aylanishining sekinligi, inson omili ta‘siridagi xatoliklar va ma‘lumotlarning kechikib shakllanishi moliyaviy hisobotlar sifatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi.

Amaliy tahlil natijalariga ko‘ra, avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlari joriy etilgan banklarda asosiy vositalar hisobining aniqligi sezilarli darajada oshgan. Xususan, asosiy vositalarning dastlabki qiymatini aniqlash, amortizatsiyani hisoblash va qayta baholash jarayonlari avtomatik tarzda amalga oshirilishi hisob-kitoblardagi xatoliklarni kamaytirgan [7]. Shu bilan birga, mablag‘lar hisobining real vaqt rejimida yuritilishi bank rahbariyatiga tezkor boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkonini yaratgan.

Quyidagi jadvalda banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini yuritishda an‘anaviy tizim va avtomatlashtirilgan tizim o‘rtasidagi farqlar tahliliy jihatdan solishtirilgan:

Banklarda an’anaviy va avtomatlashtirilgan asosiy vositalar hamda mablag‘lar hisobi tizimlarining taqqoslama tahlili va ularning samaradorligi

Ko‘rsatkichlar	An’anaviy hisob tizimi	Avtomatlashtirilgan hisob tizimi	Natijaviy samaradorlik
Hisob-kitob aniqligi	O‘rtacha (xatolik yuqori)	Yuqori (xatolik minimal)	+20–25 %
Amortizatsiya hisoblash	Qo‘lda	Avtomatik	Aniqlik oshgan
Moliyaviy hisobot tayyorlash muddati	10–12 kun	5–6 kun	40–50 % tez
Mablag‘lar harakati nazorati	Kechikkan	Real vaqt rejimida	Shaffoflik oshgan
Ichki moliyaviy nazorat	Cheklangan	Kuchaytirilgan	Risklar kamaygan

Jadval ma’lumotlaridan ko‘rinib turibdiki, avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlari banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini yanada aniqlik bilan yuritishga imkon beradi. Karimov va Tursunovning tadqiqotlariga ko‘ra, avtomatlashtirilgan hisob tizimlari joriy etilgan banklarda asosiy vositalardan foydalanish samaradorligi oshib, moliyaviy hisobotlarning ishonchligi mustahkamlangan [8]. Bu holat bank aktivlarining real qiymatini to‘g‘ri aks ettirish va moliyaviy natijalarni haqqoniy baholashga xizmat qiladi.

Shuningdek, mablag‘lar hisobini takomillashtirish bankning likvidlik holatini nazorat qilishda muhim omil hisoblanadi. Ismoilovning fikricha, mablag‘lar oqimini aniq va uzluksiz hisobga olish bankning to‘lovga qobiliyatini oshiradi hamda moliyaviy risklarni kamaytiradi [9]. Tadqiqot natijalari shuni tasdiqlaydiki, avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida banklarda ichki moliyaviy nazorat mexanizmlari kuchayib, resurslardan foydalanish samaradorligi sezilarli darajada yaxshilanadi.

Umuman olganda, olib borilgan tahlillar banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini takomillashtirishda zamonaviy buxgalteriya axborot tizimlarini joriy etish zarurligini ilmiy va amaliy jihatdan asoslab berdi. Bu esa bank faoliyatining barqarorligini ta’minlash va moliyaviy boshqaruv sifatini oshirishga xizmat qiladi.

O‘tkazilgan tadqiqot natijalari banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini takomillashtirish moliyaviy barqarorlikni ta’minlash va bank faoliyati samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi. Asosiy vositalar va mablag‘lar hisobining aniq va ishonchli yuritilishi bank aktivlarining real qiymatini to‘g‘ri aks ettirish, moliyaviy hisobotlar sifatini yaxshilash hamda boshqaruv qarorlarini asoslantirish imkonini beradi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlaridan foydalanish asosiy vositalar harakati, amortizatsiya hisoblash va mablag‘lar oqimini nazorat qilish jarayonlarini sezilarli darajada soddalashtiradi. Bu esa inson omili bilan bog‘liq xatoliklarni kamaytirib, hisob jarayonlarining tezkorligi va shaffofligini ta’minlaydi. Shuningdek, mablag‘lar hisobining real vaqt rejimida yuritilishi bankning likvidlik holatini samarali boshqarishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini takomillashtirish zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish, buxgalteriya hisobining metodologik asoslarini rivojlantirish hamda ichki moliyaviy nazoratni kuchaytirish bilan chambarchas bog‘liqdir. Ushbu yo‘nalishda amalga oshiriladigan chora-tadbirlar bank resurslaridan samarali foydalanish, moliyaviy risklarni kamaytirish va bank tizimining barqaror rivojlanishini ta’minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Karimov A., Tursunov S. Banklarda asosiy vositalar va mablag‘lar hisobini takomillashtirish amaliyoti // Moliyaviy va buxgalteriya hisobi jurnali. – 2021. – №2. – B. 45–57.
2. Ismoilov B. Tijorat banklarida moliyaviy resurslar hisobi va nazorati. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2020. – 184 b.

3. Abdullayev R. Bank buxgalteriya hisobida asosiy vositalar va ularning tahlili // Bank ishi jurnali. – 2019. – №4. – B. 62–71.
4. Saidov U. Bank aktivlari hisobi va moliyaviy nazoratni takomillashtirish masalalari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2020. – №3. – B. 88–97.
5. G‘ulomov M. Buxgalteriya hisobining zamonaviy usullari va bank amaliyoti. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2018. – 212 b.
6. Thomas J. Accounting of Fixed Assets in Commercial Banks under IFRS // Global Banking Review. – 2020. – Vol. 7, No. 3. – pp. 28–39.
7. Kieso D., Weygandt J., Warfield T. Intermediate Accounting. – 16th Edition. – New York: Wiley, 2019. – 1648 p.

UDK:336.2

**RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MAMLAKATIMIZDA SOLIQ TIZIMINI
MODERNIZATSIYA QILISH VA SUN'IY INTELLEKT HAMDA BIG DATA
YORDAMIDA NAZORAT**

**MODERNIZATION OF THE TAX SYSTEM IN OUR COUNTRY UNDER THE
CONDITIONS OF THE DIGITAL ECONOMY WITH CONTROL USING ARTIFICIAL
INTELLIGENCE AND BIG DATA TECHNOLOGIES**

**ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА И МОДЕРНИЗАЦИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ В
НАШЕЙ СТРАНЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И
ТЕХНОЛОГИЙ BIG DATA ДЛЯ КОНТРОЛЯ**

To‘raboyev Qambarali Qodirovich
TDIU Andijon fakulteti o‘qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida O‘zbekiston Respublikasida soliq tizimini modernizatsiya qilish jarayonlari va ularni sun‘iy intellekt (AI) hamda Big Data texnologiyalari yordamida nazorat qilish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Maqolada soliq tizimining samaradorligini oshirish, soliq tushumlarini monitoring qilish va xatoliklar hamda firibgarliklarni aniqlashda zamonaviy raqamli texnologiyalarning roli ko‘rsatib beriladi. Shuningdek, global tajribalar va mahalliy amaliyotlar solishtiriladi, takliflar ishlab chiqiladi.

Kalit so‘zlar: raqamli iqtisodiyot, soliq tizimi, modernizatsiya, sun‘iy intellekt, Big Data, soliq nazorati

В данной статье анализируются процессы модернизации налоговой системы Республики Узбекистан в условиях цифровой экономики и исследуются возможности контроля налогов с использованием технологий искусственного интеллекта (AI) и Big Data. Показана роль современных цифровых технологий в повышении эффективности налоговой системы, мониторинге налоговых поступлений, выявлении ошибок и мошенничества. Также проводится сравнение глобального опыта и местной практики, разрабатываются рекомендации.

Ключевые слова: цифровая экономика, налоговая система, модернизация, искусственный интеллект, Big Data, контроль налогов.

This article analyzes the modernization of the tax system in the Republic of Uzbekistan under the conditions of the digital economy and explores the possibilities of tax monitoring using Artificial Intelligence (AI) and Big Data technologies. The role of modern digital technologies in increasing